

חכם צבי ס"י קז

כתב מהרד"ק צמח צדקה י"ג [מ"ד אלף פ"ו] מי שהיה חנוש בצית האסורין ונתנו לו רשות ללכת פעם אחת בשנה אין חוששין למנוע קלה או חמורה, אלא כיון דקיי"ל [מגילה ו' ע"ב] אין מעבירין על המנוח המנוח הראשונה שתבא לידו ואי אפשר לעשותה בצית האסורין יעשה.

וי"ש להקשות על זה דקמבעיא לן צפרק התכלת [מנחות] דף מ"ט [ע"א] כיצור שאין להם תמידין ומוספין איזה מהן קודם, ומוקי לה במוספין דהאידינא ותמידין דלמחר תדיר עדיף או מקודש עדיף, ואי כסדרת הרב ז"ל אף אי תדיר עדיף מוספין קדמי מטעם דאין מעבירין על המנוחות^(א), אלא ודאי דלא אמרינן אין מעבירין על המנוחות אלא בשתייהן שוות אבל לא בדחד מיניהו עדיף^(ב).

ז"ל צמח צדקה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים מיירו^(ג). והיה דברכת הלכנה שפסק הרב צמח צדקה שיש לנו להמתין לא קשיא, דהתם המנוח היה נעשית באופן יותר משונה, לכן יש להמתין כדי לקיימה על ג' היותר טוב, וכן היה דתמידין ומוספין יש לומר דכחדא מנוח חשיבי דתרווייהו עבודת הקרבנות וחד בהמה נינהו^(ד), אבל צמח צדקה שנותן אין מעבירין קלה מפני החמורה, הא מיהא צמח צדקה שאפשר לעשותה היום שלא מן המוצא ולמחר מן המוצא טוב להמתין למחר ואין צוה משום מעבירין על המנוחות^(ה).

חיי אדם ח"א כלל סח, ס"א

ולעשותה אח"כ. וזה שאמר "אל תחמיצנה", לזמנה. וזה נחלק לג' תנאים: (א) דלא שייך דלא מעבירין אלא כשרוצה ב' מצות, כגון שרוצה להניח טלית ותפלין דבאיזה שיפגע תחלה צריך לעשות. אבל אם אין לו פנאי לקיים שניהם רק א', לא שייך בזה אין מעבירין, אלא אדרבה אזלינן אחר המצוה החמורה, כגון ציצית ותפלין, תפלין חמורה שהיא קדושה ביותר וגם חובת הגוף, וכן כל כיוצא בזה, או א' תדירה וא' אינה תדירה כל כך, יעשה התדיר, דקיי"ל תדיר עדיף (כ"כ חס' צמח צדקה שם להדיא). וכן אם א' עוברת ומצוה השניה אינה עוברת, יעשה העוברת (וכן מוכח נקדושין כ"ט ע"ב ולפדות נזו ולעלות בגג, ר"א יעלה כ' שו מנוח עונת, וס"א יפדה, שג"ל כזר נזק חפדה, וכ"כ רמב"ם נפ"א מהל' נזירים הל' ד', וא"כ דוקא הס' דכתיב קרא, אלא כשאר מצוות מוחסות חממים, וכ"כ המ"א נפ"א מרכ"ו). ואפילו יש לפנינו מצוה דאורייתא לעשות היום, רק כשיעשה היום לא יוכל למחר לעשות מצוה דאורייתא אחרת שהיא חמורה מזו, מצוה דלמחר עדיף. ולכן ג"ל באנשי חיל יהודים שצריך לילך על משמר שלו בערב יום כפור וכיוצא בו אלא דאז לא יכול להניח תפלין באותו יום, ולעומת זה יכול למחר ביום"כ להתענות או אפי' משום ק"ש דלמחר, ויכול להחליף המשמר עד למחר, לא אמרינן אין מעבירין על המצות, ומוטב שלא יקרא היום. ודוקא בזמן מועט יום או ימים, בזה לא שייך שמא ימות. אבל באיזה ימים, צ"ע, דאפשר דחיישינן שמא ימות (א). וכ"כ מ"א ריש ס' כ"ה ראה מילקוט, דאפי' מליל שבת עד מוצאי שבת לא משהינן. (ב) ולא שייך אין מעבירין, אלא במצוה שעוסק בה. אבל במצוה

זבחים נא

עניין: אין מעבירין על המצוות

שו"ת הרדב"ז ח"ד

אלף פז (יג) **שאלה** ראובן היה חנוש בצית האסורים ולא היה יכול ללכת להחפיל בעשרה ולעשות המנוח והתחנן לפני השם או ההגמון ולא אבד שמוע להניחו ולחיי יום אחד בשנה איזה יום שיחשך. יורה המורה איזה יום מכל ימות השנה יבחר ראובן המכר ללכת לבית הכנסת:

תשובה הנה ראיתי אחד מחכמי דורנו צמח צדקה דבר זה ללכת במים אדירים והעלה חרם בידו ועל יסוד דעוה בנס יסודו. בתחלה כתב דעדיף יום הכפורים ואח"כ החליפו ביום הכפורים משום מקרא מגילה ופרסומי נסא דבעינן עשרה ואין ראוי לסמוך על דבריו. אבל מה שראוי לסמוך עליו הוא דאין ק"ל דאין מעבירין על המנוחות ואין חולק בזה כלל הלכך המנוח הראשונה שתבא לידו שאי אפשר לעשותה והוא חנוש בצית האסורים קודמת ואין משגיחין אם המנוח שפגעה בו תחלה היה קלה או חמורה שאי אפשר יודע מתן שכרן של מצוות וזה פשוט מאוד אל"ל. דוד בן שלמה ו' אבי זמרא: